

Kyöne

SIHTASUTUSE KIHNU KULTUURIRUUM LEHT

SUVI 2009

Marina 100 *Vt lk 2*
**Kuidas kihnu murdest
saaks kirjakeel** *Vt lk 3*

**Metsamaa arõndamisest ning
välläehitamisest** *Vt lk 4*

Maile ning Lembitu pulmad *Vt lk 4*

Foto: Olev Mihkelmaa

Uiõnõn muuseum

Kihnu valla tänävene kõegõ suurõm remont muutis vana kuõlimaja „Eesti muuseumimaastiku üheks uueks tipuks“ nagu kirjutab külalisteraamatusõ Eesti Muuseumiühingu juhataja Piret Õunapu puale ringkäiku meite muuseumis.

Kihnu uiõnõn muuseumi avamisest ond kaodu puaer kuud. Oma koha ond näitusõruumis, uurmissaali riulitõ piäl või panipaikõs leüdn kingitusõd, mis avamise puhul üle anti. Aenult metropoliit Stefanusõ *mantija* uõtab viel luasikapi valmis suamist – inimesed mitte uata aenult silmegä, aga käegä katsmine lõpõtab asja üsä ruttu ää.

Üllatuskingitus oli Kasõ Meelise puõlt üle

antud plaat Olev Mihkelmaa piltegä Kihnu uõnõtõst 2009. Kihnus ond ikka oln inimesi, kissi suavad aru sellest, kui oluline ond tänase elu jädvustamine ajaloo jaoks tulõvastõlõ põlvõtõlõ. Kihnu rahvamaja ning raamatukogo kingitud kõrdi-kuandõga külalisteraamatusõ kirjutassõ egä päe ette äid sõnu muuseumi näitusõ ning maja kohta. Ingrid Rüütli puõlt üle antud Vana Kandlõ Kihnu kõited ning ETV-ga koos tehtüd videomaterjal täiendäväd tõhusast Kihnu muuseumi kogosi. Kihnu muuseumi asutaja Omar Volmeri lesk Marvi tõi omaga juurõ Uno Roosvaldi muali „Heinateol“, Mihkel Türk kinkis 2 Karjamua Juani muali „Tanili Manni ning Jassu mälestusõks“. Maja muutumisest remondi

käikus tegi pildiraamatu ehitusjärelvalvaja Valter Koost. Andres Pree kinkis päriseks Kihnu Jõnnu vahakuju, Ranna Jane 23 põllõriiet ning Anu Raud kihnu esemejoonistõ koopiad. Suur aitima kua nende kingitustõ iest, mis sii nimetämätä jäid!

Pärast uõnõ korda tegemist ond kihnlasõd akkan oma vanavara lahkõmini muuseumilõ pakma, mõnõd nimetäväd, et tõuad tasuta sissepiäsü iest. Oma külaliste suatjaks ond mõni suarõ elanik käün muuseumis korda viis või kuus.

Kahe kuuga ond Kihnu muuseumit külästänpiotõ 4000 inimese, enämeste eestlased, paelu suõmlasi, kohtab erineväsi eurooplasi, aga kua näiteks Austraalia inimesi.

lāde sõnadõga ei põlõ külāstājād kitsid oln: kiidetāsse näitusõ üles-ehitust, vanavara ning käsitiie roh-kust, tubadõ kodosust, vana ning uiõ materjali oskuslikku kogo sobi-tamist.

Selle sui tõi kihnlasi muuseumi Marina 100. sünniaastapäävā tä-histamine juuli lõppus. Koos rah-vamajaga korraldõt üritus mieldis kõikõlõ osavõtjatlõ. Veera iest-vādāmisel tansiti Marina õpõtõt tantsa, mälestusi jagasid Timu En-del, Ingrid Rütitel, Mark Soosaar ning teesed, uatati vilmā ning süe-di kringelt.

Rahvarohkõm üritus võerastõlõ

oli rahvarõivalaagõr, kus õpõtusi jagasid Ärmā Roosi, Lohu Ella, Pär-di-Juagu Annika ning Niidu Katrin.

Suiga koos kaduvad Kihnu tiede piält ning muuseumist turistid. Sü-güs tuõb muuseumirahvalõ uiõd tegemised: vanavara kogomise, puhastamise ning märgistamise, putukatõ tõrjumise, veebilehekülje korraldamise, muuseumitrükiste edevalmistamise ning muedugid rahataotlustõ kirjutamise erine-vatesse progra^emmõssõ nende tegevustõ jaoks. Kihnu inimeste-le korraldamõ kalendritāhtpäeve tähistāmist ning ülājõstmist, det-sembriis mälestāme Karjamua Juani

Foto: Olev Mhkelmaa

Foto: Ülle Tamm

ning esitleme kunstiraamatut tä-mā 110. sünniaastapäävāl.

Muuseumi nõupidāmistõ ruumi suavad aja- ning kodolugu õ^epma tulla Kihnu kuõli õpilasõd, ruumi vällā üürmisest ond uvitõt semina-rikorraldajad.

Muuseumipuõ^ed aitab kihnu kä-sittüemeistritel lisa tieni kua järgmi-se sui. Kõegõ suurõm nõudlus ond kihnu sõ^ermkjõnnastõ järke, laskõ varrastõl talvõ käüäl!

Muuseumi remont, siälulkõs sisustus ning multimeediaekspo-sitsioon, maksis kogo 10,5 miljonit krooni, sasjast 8,2 miljonit eraldas EAS Euroopa Regionaalarengu

Fondi Piirkondade konkurentsivõi-me tugõvdamise programmist; 1,3 miljonit Siseministeriumi Kihnu regionaalprogrammist; 1 miljon Kultuuriministeriumist, Kultuuri-ministeriumi Kihnu kultuuriprogrammist, Eesti Muuseumiühingult ning Kihnu vallast.

Kihnu muuseumi rekonstrueeri-mise ehitusprojekti koostas AB Stu-dio Paralleel, ekspositsiooni- ning sisekujundusprojekti autoriks on Laika, Belka ja Strelka OÜ.

Ehitusõ piätüevõtja oli YIT Ehitu-se AS ning sisustusõ tegi Inest Mar-ket OÜ.

Noodi Maie

Marina 100

Kihnu surnuaidõs, Uiõda Jõnnu auakivist pu^ar sammu edekohe, seesāb vägev raudrist. Sii puhka-vad Pieter ning Marina Roosleid. Mies ning naenõ, kissi ond ennā-tsi kuldsõtõ tähtegā suarõ ajalooõ kirjutan. Jõlma Pietri kumpassõtā ning prossõdõtā egā kua jõlma Ma-rina tehtüid laulõtā olõks Kihnu aja-lugu paelu vaesõm.

Marina oli ette julgõ naenõ. Kui eelmises abielus āpārdün ruhnla-nõ Peeter Schönberg (pārāstpuõlõ Roosleid) tämāle kirjaga oma pildi suatis ning edepanõku tegi, oln Ma-rina üsa varsi nõudus teese suarõ piäle kolima. 1936. aasta sui tuligi Pieter Marinalõ Puõtsi, kus nuõrik võerastõ juurõs tienmes oli, järke ning viis oma uiõ naesõ omaga Ruhnu. Sellest kirjutas isegi „Rah-valeht“:

Üks esimesi kihnu naisi, kes Ruhnu toodi, oli kullasepa Marina. Kui kullasepp Roosleid oma noore pruudiga Kihnust tuli, siis rutanud kogu Ruhnu küla Rings-Uddeni rannale vaatama, missugune see noorik peaks olema, et teda nii kaugelt tooma mindud. Eriti palju olnud naisi, kes tahtnud oma võist-lejat näha. Oldud siis kullasepa peale väga vihane, et see Kihnust julgenud naise tuua, kuna Ruhnus on naisi isegi külluses. Ruhnu poisid, kes samuti rannale uut noorikut vaatama tulnud, leidnud aga, et see olevat täiesti õige te-gu väljast naisi tuua, kuna muidu ruhn-tüdrukud minevat uhkeks ja käivat liiga pea kuklas...

Elu Ruhnus oli kõiki muud kui meelakminõ. Marina ämm ei salliss vaest kihnu minijād, kissi oli tuln eelmise pojanaesõ – vallavanõma rikka tütre asõmõlõ. Marina oli et-te kjõmpus kua ruhnlaste kommõtõga. Ruhnlāstõ kaheoosevankrid ning muud tüeristad käüsid uõpis

teiss muõdi kui Kihnus. Ruhnlāstõ kielt kua Marina ei mõestass, äm-māgā tuli üsā kātekielt riāki. Aga Marina oli ette tubli ning ühe aasta-ga oli tämāl ruhnu kiel suus!

Kullasepp näeb, et hindame tema tööd ja hüüab tuppa ka oma naise Marina, kelle ta paari aasta eest Kihnust toonud. Marina on väga ilus ja toob näha kaks prossi, mis mees talle teinud – ühe sünnipäevaks ja teise laulatuseks. Üks on koguni üle kullatud ning mõlemate

Marina koos Peetri poja Elias Schönbergiga Gotlandi saarel viinakuul 1991. Ka Elias on väga tubli kullasepp, kes jätkas isa tööd Rootsisis.

kallal nähtud palju vaeva. Kullasepp aga ei jää rahule ja käsib naist üles ot-sida ka kolmanda prossi. Sama, millega naine kord linnas käinud. Marina otsib ja otsib ja lõppeks peab Peeter ise otsi-ma minema, sest Marina ehteid hoitakse Peetri laualaekas.

Peeter Roosleid käib kalal ka, aga kui vähegi saab, siis istub ta oma hobetõõde juures. Ning unustab mere ja vilja soo-tuks. Peeter on kunstnik, olgugi et tal pole sellekohast paberit taskus.

Ent Peeter on läinud oma naise pros-si otsima ja meie jääme üksi Marinaga. Kõsime temalt, kuidas elu Ruhnus meeldib. Vaikse naeratusega vastab ta: „Mis tal ikka, läheb ka. Esialgu oli muidugi võõras, aga nüüd harjub ju-ba. Muidugi, kui siit kuidagi ära saaks, siis lähesime mõlemad...“ Siin toppab Marina, kuna talle tundub, nagu oleks ta liiga palju ütelnud. (Rahvaleht 30. august 1939)

Et Pieter oli esimene lahutõt Ruh-

koloosi „Kommunismi Majak“ asu-tamisõst ning kua kaotamisõst...

Kui Pietri piä alliks läks (Pieter oli ligi 20 aastad naesõst vanõm), ostis Marina Kihnu uiõ maja ning vādās Pietri kua elāmā oma sündü-mise suarõ piäle. Et Pieter võttis omaga juurõ treipengi, õbõrahad, vasõst mürsüülsid – terven oma tüetua, said Kihnu kalurid kua Piet-ri kumpassa osta ning naisperele Pietri õbõdāsi prossõsi kinki. Pietri surma järke võttis amõti üle Ma-rina, kissi Pietrist mahajāen puõli-kud prossõd kogo juõtis, ette jõlusa-tõlõ ehetele uiõd omanikud leüdis ning lõpuks Pietri värkstua Kihnu muuseumilõ kinkis.

Marinast omast jäävad maha mjõtmõd laolud. Kõegõ vägevām ond mio mielest „Kihnu naesõ“ vilmile laulutud: „Nüüd meitel elu ise tehā, oma käega õnnõ oeda...“ Selle sõnad mua^elvad pildi elust ko-loosis. Aast, mjõllas meres oli viel paelu kala ning egā kaluripere ehi-tās omalõ uiõ vägevā maja.

Kui mia Marina piäle mõtlõ, akkab mio kõrvõss kumisõma kirikukell. Oli ju Marina mjõtu aastakümnet Kihnu kiriku eng. Kirikulaulajatõ esimene iäl, kiriku-raamatutõ oidaja, kellälēüājā – kõi-ki sedā tegi Marina enge ning südā-megā.

Marina oidis elus engekellā kom-mõt, msasi ond maesõmual amp-sõst aast unutõt.

Ning egā korra, kui üle suarõ kostab engekellā kurb elin, ilmub mio ede Marina elurõõmus kuju. Marina, kissi rõõmustas egā elätüd päävä üle ning mõistis sedā rõõmu jagada testegā.

Kase Mark Manõjalt

Murdest kirjakeeleks

Sellise sildi all toimus 19. juunil rahvamajas sihtasutuste Kihnu Kultuuriruum ja Kihnu Kultuuri Instituut korraldatud nõupidamine. Mõte üheskoos maha istuda, et arutada kihnu keele asju, sündis juba ammu. Mõlemad asutused, nii Kultuuriruum kui Instituut, annavad välja kihnukeelset kirjavara ja oleks hea, kui nende trükistes valitseks vormiline ühtsus. Kuulsime kevadel, et juunikuus toimub Kihnus Tartu Ülikooli murdepraktika mitme õppejõu juhendamisel. Seda ressursi ei saanud lasta niisama raisku minna ja nii me tellisime ettekanded ka neilt. Seetõttu sai üritus teaduslikuma ilme kui eslotsa plaanis. Nõupidamise eesistujaks ja vahekohtunikuks kutsusime emeriitprofessor **Mati Hindi**, kes on laia haardega keeleteadlane ja kursis ka murde küsimustega. Seekordne mõttevahetus käis otsast lõpuni kirjakeeles, sest segaduse vältimiseks on mõistlik võtta mistahes keele või murde kirjeldamisel kasutusele teine keel.

Teoreetiliste ettekannete osa avas Tartu Ülikooli dotsent **Ellen Niit**, kes rääkis ühest erilisest, käskival kõneviisil põhinevast küsilauasetüübist, mis talle kihnu murde erikursust ette valmistades oli silma hakanud: *Kas sie lae mingä ljõnna? Kust vjõllu osta suaga?* Tänapäeva eesti ühiskeelest leidis ta ainult ühe seda tüüpi lause: *Mis see nüüd olgu!?* Mingi paralleel on siin ka selliste lausetega, nagu *Mina aga tehku tööd ja teie istute niisama!* Et selline lausetüüp on olnud kunagi üldisem, kinnitavad neli näidet 1875. aastal ilmunud Wiedemanni grammatikast. Kuuldavasti on taoline konstruktsioon tavaline läti keeles, nii et võib oletada selle laenuulist algupära.

Tartu Ülikooli teadur **Eva Liina Asu** andis ülevaate esialgsetest tulemustest kihnu lausemeloodia uurimisel. Tihti on kõneldud kihnu laulvast intonatsioonist, kuid keegi pole uurinud, millest see tuleb. Asu näitas pildiliselt ekraanil, kuidas hääli kihnlaste kõnes võngub: intonatsioonikontuur lauses tõuseb, langeb ja tõuseb siis uuesti, meenutades merelainet. Selline laine-tamine võib toimuda ka ühe sõna piires. Kirjakeeles midagi sellist ei kohta. Mandrerahvas tajub laulvana ka saarlaste kõnet, kuid küllap tuleneb see laulvus teistest asjaolu-

dest. Hiljuti käivitus TÜ-s suur projekt, mille raames uuritakse Lääne-Eesti kõnemeloodiat, võrreldakse Kihnut Muhu ja Saaremaaga.

Kihnu Kultuuriruumi esindaja rollis üles astunud **Joel Sanga** ettekanne „*Luas, luaes või luäs?*“ käsitles kihnu peenendust, mida trükistes on hakatud tähistama pisikese üla-*e*-ga, näiteks *lua^es*, *pu^et*, *rua^ev*. Samal ajal on murdeuurijad neid sõnu kirja pannud ka kujul *luäs*, *puät*, *ruäv*. Niisugused vormid on aga vastuolus kihnu keeles valitseva vokaalharmonia nõudega, mille järgi tohivad ühes sõnas olla kas tagahäälikud (*a*, *o*, *u*, *õ*, näiteks *soqjõ-nõma*) või eeshäälikud (*ä*, *ö*, *ü*, nagu sõnas *küsümä*), aga mitte mõlemad korraga. Nagu kaheksa kihnlasest katsealuse puhul selgus, tajuvad nemadki vastavas kohas kolme hääliku ühendit *uae*, kusjuures *e* on ülilühike. Seepärast võiks siin jääda valitud kirjaviisi (*lua^es*) juurde.

Pärast kohvijoomist järgnesid praktilise kallakuga ülevaated.

Sulev Iva Võro Instituudist kõneles võru kirjakeele loomisest esile kerkinud raskustest. Esimest korda määrati võru kirjakeele põhimõtted 1988. aastal. Otsustati võtta aluseks vana lõunaeesti kirjakeel ja järgida seda traditsiooni nii kirjaviisis kui ka grammatikas. Samal ajal hakati korraldama Kaika suveülikoole, ja seal läksid lahti ägedad vaidlused kirjaviisi asjus. Kas võru kirjakeel peaks olema eriti võrupärane ja järgima kõiki häälduslikke peensusi, kasutades nende märkimiseks ka võõrtähti *q*, *x*, *y*, katuse ja täppidega *e*-sid, või sarnanema selles osas kirjakeelega? Suurem osa lahendu-

si jäi kahe vahepeale. 1995. aastal loodi Võro Instituut ja selle esimene töö oli keeletöö. Võrreldi erinevaid ettepanekuid ja prooviti leida keskteed. Samal ajal otsiti tasakaalu Lääne- ja Ida-Võrumaa keelepruugi vahel. Töötati välja võru uus kirjaviis, mis põhineb kirjakeele ortograafial. Eraldi märgitakse ainult võru häälikusüsteemi kõige olulisemaid erijooni. Kesksel kohal on siin kindlasti kõrisulghäälik, mis on käskiva kõneviisi, *da*-tegumoe ja mitmuse tunnus (vrd *maa* ja *maaq* 'maad'). Tähtsust eristav roll on ka peenendusel. Kõva vaidlus on käinud just *q*-tähe ümber. Paljud vanemad inimesed peavad seda imelikuks.

Üldse on võru kirjakeelt rünnatud viie kandi pealt. 1. Võru keelt ei saa õppida, seda peab oskama sünnist saati. 2. Võru keel on üksnes kõnekeel, teda polegi vaja kirjutada. 3. Võru kirjakeel on Võro Instituudi tegelaste soperdis. 4. Kirjutatud keel ei ole enam võru keel. 5. Võru keelt pole üldse olemas, on ainult rühm murrakuid. See oli viimase ajani ka ametlik seisukoht, mis nüüd peaks hakkama murenema, sest tänavu on võru keelt tunnustanud Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon, andes talle omaette keelekoodi.

Kihnu Kultuuri Instituudi poolt oli kaks ettekannet, mõlemad kahasse.

Evi Vesik rääkis kihnu keele ja pärandkultuuri õpetamisest Kihnu põhikoolis. Kõik algas 2002. aastal, kui rahvamaja juures hakkasid Maie, Veera ja Külli tegema kihnu keele ringi. Neid sundis selleks tähelepanek, et lapsed ei räägi vahetunnis enam kihnu keelt. Koos käisid põhiliselt algklasside lapsed. Ainetunnina võeti kihnu keel tunniplaani

2004. aastal, kui sai valmis „Kihnu lugõmik“. Esimene tööaasta selle raamatuga näitas, et oma rakusastmelt sobib ta kõige paremini 3. klassi. Õppeaastal 2006/2007 lisandus tänu direktor Leale üks kord nädalas Kihnu laul ja tants. 2008. aastal valmis ka ainekava: esimeses kooliastmes toimuks aabitsaõpe, teises astmes toetutakse koduloolisele ainetikule ja kolmandasse astmesse jääks grammatika.

Evit täiendas **Külliläi Laos**, kes on kihnu keelt kõige kauem õpetanud. Külli leidis, et koolis võiks olla kihnu keele ja kultuuri õpetaja töökoht. Vaja oleks töövihikuid ja kihnu keele sõnastikku. Asteastmelt tuleks tähtsustada keele kirjapanekut, nii et kooli lõpetaja suudaks end kihnu keeles ka kirjalikult väljendada.

Fotod: Pärtel Lippus

Mark Soosaar ja **Marju Vesik**, kihnukeelsete sõnumike koostaja ning lugeja Eesti Raadios, olid valinud oma etteaste teemaks „Kihnu keel meediaväljas“. Margi jutust jäi kõlama mõte, et halastamatus olelusvõitluses peab kihnu kultuur tõmbama endale igal võimalusel meedia tähelepanu. Ühiselt kuulati Marju esimesi raadiosaateid, mille sünnilugu autor ilmekalt kirjeldas.

Tasakaalukalt istungitjuhatanud ja lahtisi otsi sõlminud Mati Hint ei väsinud rõhutamast murdekeele tähtsust: võõrmõjude all ägavale eesti keelele saavad tuge pakkuda üksnes igapäevases kasutuses olevad murded. Samas avaldas ta lõppsõnas kahtlust, kas on mõtet kujundada murdest kirjakeelt, sest see võib omakorda kõigutada eesti kirjakeele positsiooni. Siiski, siiski! Ilma mõneti ühtlustatud vormistiku ja kirjaviisi toeta hääbuksid murded peagi, sest neid poleks võimalik koolis õpetada.

Metsamaa arõndamisest ning välläehitamisest

Metsamaa talu ond nüüd SA Kihnu Kultuuriruum käe oln aasta aega. Sie ond parajutõ nda pitk aeg, et aru suaja, msasjast ond kõegõ rohkõm puudu ning msasja edekohe taris tehä ond.

Metsamaa maja kasutamisel ond mõjtu iesmärki: lapsõd ning pärimuslaagrid, nuõrõd ning selsitegevus, külahahvas ning küläpidud, käsitüetegijäd ning kohtamisõhtad, suarõ külästajäd ning Kihnu kultuuri tutvustamine, volkloorikonsõrdid, -etendusõd ning minivestivalid tulõvikkus. Metsamaast piäks suama akadeemilise muuseumi rakõnduskeskus, siäl suab sedä kõiki praktiliselt tehä, mis muuseumis välles või kirjes ond. Metsamaale tulad õpitoad, jääb allõs luõmapidämine, leväahe, suetsusaun ning väljäküek.

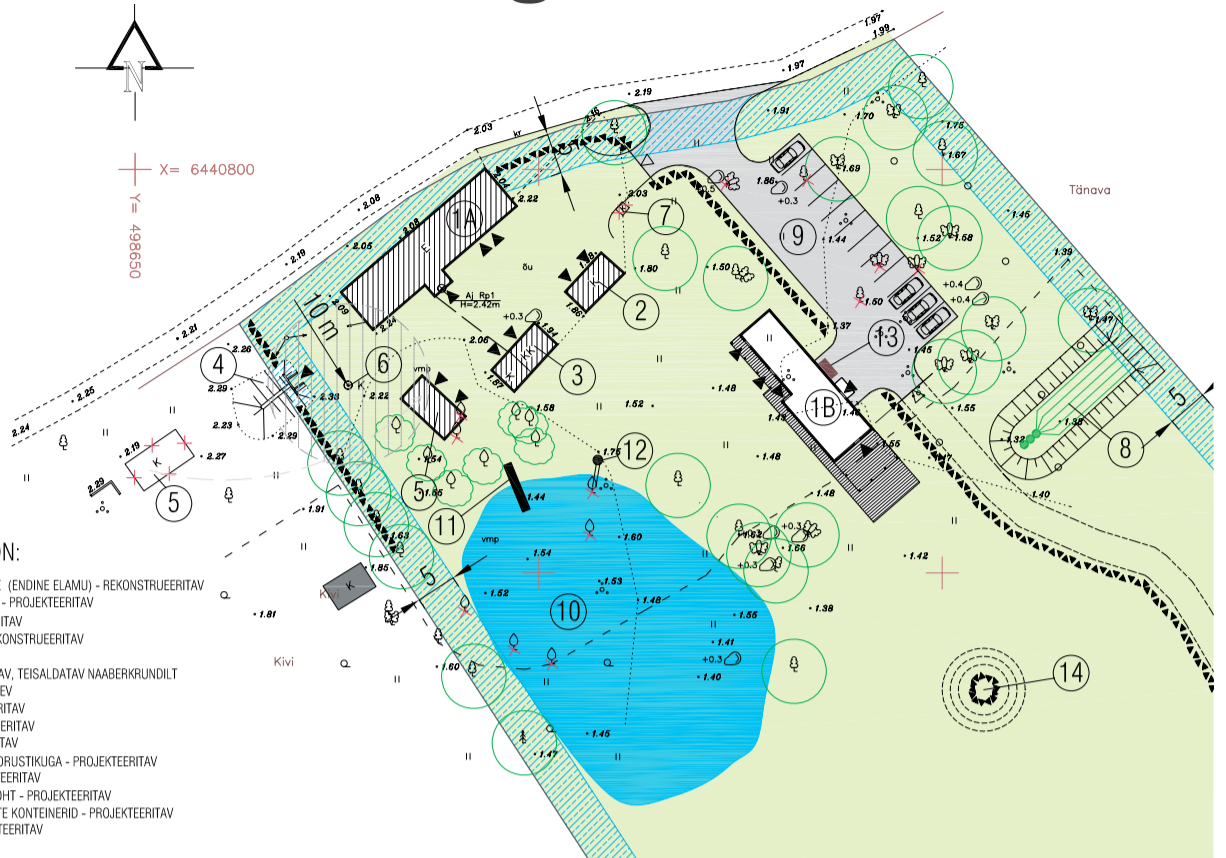
Sellejaos, et tutvusta suarõ lähiajalugu, ond plaan rekonstrueeri maja kõrvaluõnõtõga tükküs sedäsamuti, nagu nad ehitamise järge olid.

Uiõ asjana tulõb elumajal vällä ehitä teene korros magamisruumõks ning panna ruõkatuse piäle, sedäsamuti kua vana aedalõ. Saun ning kuur suavad laudõst katusõ, sist ning välläst tehässe kõik uiõst korda. Vällä nägemä jääväd kõik uõnõd sioksõd samad, aga vastavad kua tänäpäävaste ohutusnõuõtõlõ.

Et terve majapidämine iästi toimiks, ond aga meitel taris juurõ viel ühte kõrvaluõnõt, kus siss ond pesemisruumid, peldikud ning küek

EKSPLIKATSIOON:

- 1A. SUVEKÕOLI PEAHOONE (ENDINE ELAMU) - REKONSTRUEERITAV
- 1B. SUVEKÕOLI ABIHOONE - PROJEKTEERITAV
2. KUUR - REKONSTRUEERITAV
3. SAUN, SUVEKÕOK - REKONSTRUEERITAV
4. KELDER - OLEMASOLEV
5. AIT - REKONSTRUEERITAV, TEISALDATAV NAABERKUNDIRIT
6. SALVKAEV - OLEMASOLEV
7. VÄLKÄMILA - LIKVIDEERITAV
8. IMBÄLJAK - PROJEKTEERITAV
9. PARKLA - PROJEKTEERITAV
10. TIK KÕOS MAAKÜTTETORUSTIKUGA - PROJEKTEERITAV
11. UJUMISSILD - PROJEKTEERITAV
12. TULETÕRJJE VEEVÕTUKOHT - PROJEKTEERITAV
13. SORTEERITUD JÄÄTETE KONTEINERID - PROJEKTEERITAV
14. LÕKKEPLATS - PROJEKTEERITAV

laagrilistele süemä tegemiseks. Tee-se korra piäl ond jällegi magamisasõmad paegutõt nagu laevakoiõs. Kõrvaluõnõ ond nda sama suur kui elumaja ning sedäsamuti ruõkatuseõga, aga moodsama materjalist ning uiõma aa tiadmiste järge ehitet.

Uõnõsi ond plaanis küttä muakütteõga, sellepäräst ond abiuõnõss sioksõd ruumid plaanitud, kussõ nied kütteparaadid sisse käüäd. Muakütte torod lähtväd tiigi põhja, msasi kaevatassõ sauna taha. Suab ehk madalad muapjõnda terä tõsta ning kuevemaks muuta.

Uus uõnõ koos paerkmisplatsi-

ga ond piämajaga risti metsä iäres, tiigi ning selle maja vahepiäl ond muruplats suistõ pidudõlõ ning telkijätele, siält edekohe metsä puõlõ jääb lammastõ aid.

Metsamaa maja ei põlõ tulõvikkus mingiks konkurendiks Kihnu turismitaludõlõ egä võta kellegi klientä ää. Magamisasõmad ning küek tehässe sõjõna pärimuslaagritõ ning -üritustõ päräst, et ond koht, kussõ majuta lapsõd, õpõtajad ning külälised, sedäsammuti ond taris nende pesemisvõemalusi ning kokkõlõ kohta, kus kietä. Metsamaa avatassõ suiti külästajatele kui pärimuskultuuri õppõkes-

kus, mioksi ond maesõmal küllgua, näütüeks suiõlikuõlõ korraldamiseks. Metsamaa jääb muuseumi, rahvamaja ning kuõli koostüepartneriks.

Metsamaa eskiisid joonistas arhitekt Jaak Huimerind. Päräst kuu aa pitkust mõttõpausi ning uviliste arvamusustõ ääkuulamist tieme põhi-projekti valmis ning taotlõmõ valalt ehitusluba. Projektermist rahastas Kihnu regionaalprogramm. Metsamaa pärimuskultuuri õppõkeskusõ välläehitämiseks luõdamõ toetust suaja Euroopa rahadõst.

Uiõ-Matu Mare

Maile ning Lembitu pulmad

Enäkuu lõppus said maha pietüed ühed vägeväd kolmõpääsõd Kihnu pulmad. Selle korra olid nied ühepuõlsõd. Sioksõ suurõ asja võtsid ede Põllu Maile ning Võhkõ Lembit.

Pulm oli nao ühed õigõd Kihnu pulmad olõma piäväd: ette paelu süemisi-juõmisi, pidulistel selges

jõlusad Kihnu riided, egä päe uiõd põllõd-rätikud ning mis kõegõ tähtsäm, kõik tegemised käüsid ikka vanadõ pulmakommõtõ järge. Nao kõikõss pulmõss, tuli pulmarahvas esimese päevä oma kompsõ-kingitustõga pulmamaja, sai terä aega jõstu-seüa, juttu aada ning juba oligi nuõrpuarilõ sadama vasta minnekäe. Vastnõ abielurahvas õnnitlõt, läks sõit kiriku.

Kui ennemä pani nuõrik kiriku minnes Kihnu riided selgä, siis nüüdsel aal ond kõik nuõrikud oln valgõ kleedigä ning õigõ kua, muedu ju suagi õiõti valgõd kleiti kanda. Kua Maile oli kirikus jõlusa valgõ kleedigä.

Piäle laolatust läks sõit pulmamaja ning pulm jatkus kommõtõ järge: oli uiu mahalaulmine, veemete jagamine, nuõriku ehtmine ning tansitamine. Kõik, kissi ennemä ond Kihnu pulmõs käün, tiädväd, et teene päe ond täüs nalja ning jahti: poenkõsõ taotamine, pulmasaun, nuõrikukannika jagamine ning raha aamine. Saona arstid lähtväd pulmast pulma ikka paramaks. Sellekorra olid saunõs tõest oma amõtiti ette iäste tundvad tohtrid, kõikõ ädäde vasta oli nendel rohe olõmõs. Ponk-

Fotod: Olev Mihkelmaa

sipüüdäjäd ond kua pulmast pulma paelu kavalamaks läin, siätässe ennätsi juba varakult ning võemalikult "veekindlalt" valmis.

Kui võrrõlda neid pulmi eelmiste aastatõ pulmõga, oli sellekorra umbrukkõ rohkõm ning suurõ pundiga ond kõiki asju tõest paelu param kamanda. Suab tüed-tege-

mised rutõmini valmis ning jahti kua paelu rohkõm.

Kolmanda päeva uatati kingitusi, anti apukuastassuppi ning saidki nied torõdad pulmad läbi. Aiteh Maile, Lembit ning teite pered, et sioksõ suurõ ning vägevä asja ede võtsitõ.

Arvi Erle